

Kommunstyrelsen

Justitiedepartementet,
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till ju.L4@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2024:52 Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet (Ju2024/01560)

Sammanfattning

Söderhamns kommun motsätter sig utredningens förslag då kommunen menar att i avvägningen mellan säkerhetsvärden och demokrativärden så väger demokrativärdena tyngre. I det fall utredningens förslag genomförs instämmer kommunen i utredningens bedömning att det inte är lämpligt att bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter som samtidigt begränsar såväl yttrandefriheten som mötes- och demonstrationsfriheterna eller att göra regeringen till besluts- eller klagoinstans i ärenden enligt 2 kap. ordningslagen. Kommunen anser också, i det fall förslaget genomförs, att det tydligare bör framgå av den nya lydelsen av 2 kap. 10 § ordningslagen att det lindrigare alternativet ska prövas först.

Avvägningen mellan säkerhetsvärden och demokrativärden

Söderhamns kommuns invändning mot utredningens förslag består i att kommunen menar att demokrativärdena väger tyngre än säkerhetsvärdena i den avvägning som utgör kärnan i betänkandet. Förslaget innebär en inskränkning av enskildas fri- och rättigheter till förmån för rikets säkerhet. Kommunen delar utredningens uppfattning att rikets säkerhet är en fråga av central betydelse som behöver tas på största allvar. Men det är också av största vikt att hålla i minnet att enskildas fri- och rättigheter i sin tur är en av de mest centrala beståndsdelarna i demokratin. Utredningens resonemang i avsnitt 10.4, om att förslaget de facto kan komma att undergräva den säkerhet det syftar till att skydda, då det "finns en risk för att meningsmotståndare genom kvalificerade hot om våld kommer att kunna påverka, eller i varje fall upplevas kunna påverka, vad som är tillåtet att framföra under en sammankomst" (s. 395) utgör i kommunens mening en tillräckligt allvarlig invändning för att ifrågasätta förslaget i sin helhet.

Kommunen ser också en risk att förslaget genomförande kan leda till stigande förväntningar från omvärlden. I det fall förslaget genomförs och en planerad allmän sammankomst vägras tillstånd på grund av uppgifter om hot och våld som bedöms hota Sveriges säkerhet. så etableras en praxis som kommer att vara synnerligen svår att ändra.

Kommunen ställer sig också frågande till resonemanget i avsnitt 10.1.5 på s. 379 om hur ingripanden under en pågående demonstration respektive lagföring i efterhand kan komma att uppfattas av omvärlden. I kommunens mening är rättssäkerheten för den enskilde av större vikt än eventuella signalvärden i internationella sammanhang. I frågan om huruvida förslaget ska genomföras bör det bästa tillvaratagandet av den enskildes intressen ses som en viktigare faktor än spekulativa antaganden om medielogik.

Avsnitt 10.6 Regeringens roll

Söderhamns kommun instämmer i utredningens bedömning att regeringen inte bör bemyndigas med en föreskriftsrätt på området och att Polismyndigheten snarare än regeringen bör vara beslutsinstans i ärenden enligt 2 kap. 10 § ordningslagen. Utredningen noterar att regeringen utgör besluts- och klagoinstans i ganska många ärendetyper, vilket förvisso stämmer, men dessa ärendetyper utgör undantag i den svenska förvaltningsmodellen. Om beslut i de aktuella ärendena fattas av Polismyndigheten snarare än regeringen torde medborgarnas tilltro till att beslutet fattats på saklig grund snarare än politiska hänsyn stärkas.

Om regeringen bemyndigas att besluta i dessa ärenden ser kommunen också en risk i att främmande makt i internationella sammanhang kommer söka påverka regeringsföreträdare att besluta på det ena eller det andra sättet i ett ärende. Motsvarande risk kan också uppstå för företrädare för Polismyndigheten men kommunen bedömer den risken som mindre.

Att företrädare för Utrikesdepartementet vittnar om pedagogiska svårigheter i att förklara det svenska förvaltningssystemet i internationella sammanhang är i kommunens mening inte ett sakligt skäl att förändra detta system.

Avsnitt 10.7.2 Villkor om tid och plats för en sammankomst och konsekvenser om de inte följs

Utredningsförslaget

Det ska uttryckligen framgå av 2 kap. 10 § ordningslagen att Polismyndigheten i första hand ska överväga om det i stället för att helt vägra tillstånd är tillräckligt

Datum
2024-11-05

Diarienummer
KS 2024-00221

att besluta att sammankomsten får hållas på annan tid eller plats än den som angetts i ansökan.

Förslaget till författningstext bör förtydligas
Söderhamns kommun instämmer med utredningsförslaget men anser att förslaget till ny lydelse av den aktuella paragrafen bör förtydligas. I författningskommentaren (avsnitt 16.2, s. 522) anges följande: "Genom att beslut om annan tid eller plats anges före möjligheten att helt vägra tillstånd markeras att Polismyndigheten, i linje med proportionalitetsprincipen, först ska pröva det lindrigare alternativet, det vill säga att ge villkor om tid eller plats, innan alternativet att helt vägra sammankomsten övervägs." I kommunens mening bör denna avsikt framgå tydligare i lagtexten, i stället för att lagstiftaren ska förlita sig på att proportionalitetsprincipen ska vägleda tolkningen vid tillämpningstillfället.

På kommunstyrelsens vägnar

John-Erik Jansson
Kommunstyrelsens ordförande

Joel Fredin
Kommunsekreterare